

CINKARNAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA CINKARNE CELJE

Izdaja Cinkarna Celje metalurško kemična industrija, Celje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Zlatko Sentjerc. Glasilo izhaja vsakega 15. v mesecu. Prispevke sprejemamo do 28. v mesecu. Rokopisov in slik ne vračamo. Naslov: Uredništvo glasila »Cinkarnar« Cinkarna, Celje. Telefon 23-981, interno 430. Tisk: »Papirkonfekcija« Krško. Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časnik oproščen davka na promet proizvodov (St. 421-1/73, z dne 9. 1. 1973).

LETO XXI

Celje, februar 1974

ŠTEVILKA 2

KAKO BOMO VOLILI

Na osnovi določil ustave SR Slovenije, zakona o volitvah delegacij in delegiranju delegatov v skupščine družbenopolitičnih skupnosti ter v skladu z zakonom o konstituiranju TOZD in OZD in njihovem vpisu v sodni register so delavci temeljnih organizacij združenega dela in organizacije skupnih služb v Cinkarni na svojih zborih delovnih ljudi, ki so bili do 12. marca 1974, sprejeli statutarni sklep, ki ureja oblikovanje delegacije, število njenih članov ter sestava, način izvolitve in odpoklica.

Delavci vseh TOZD in OSS oblikujejo svojo delegacijo zaradi neposrednega uveljavljanja svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti ter organizirane udeležbe pri opravljanju funkcij občinske skupščine Celje.

Delegacija šteje sedem članov. Sestava delegacije mora zagotoviti zastopnost vseh delovnega procesa in ustrezati strukturi zaposlenih.

Delavci volijo svoje delegacije neposredno in s tajnim glasovanjem. Za člana delegacije je izvoljen delegat, ki dobi večino glasov vseh volilcev.

Ce je na kandidatni listi več kandidatov kot se voli članov delegacije, so izvoljeni tisti izmed kandidatov, ki so dobili največ glasov. Podrobneje so volitve delegacije opredeljene v zakonu o volitvah.

Delavci lahko odpokličejo delegacijo kot celoto oziroma posamezne člane na način, ki je določen v zakonu o volitvah.

Kandidiranje za člana delegacije se izvaja na osnovi določil zakona o volitvah delegacij. Druge kandidacijske in predkandidacijske postopke opravijo delavci po volilnem pravilniku, ki sta ga sprejela SZDL in ZSS. Kandidacijski postopek vodi osnovna organizacija sindikata.

Mandat članov delegacije traja štiri leta. Nihče ne more biti izvoljen za člana delegacije več kot dvakrat zaporedoma.

V delegacijo ne morejo biti izvoljeni individualni ter člani kolektivnih poslovnih organov in delavci na vodilnih delovnih mestih v tej organizaciji, ki po ustavi ne morejo biti člani delavskih svetov oziroma drugega ustreznega organa upravljanja.

Delegacija se po izvolitvi konstituira tako, da določi vodjo delegacije, ki sklicuje seje delegacije, dopisuje pooblastila delegatom, skrbi za povezavo z organi upravljanja in tudi sicer organizira delovanje delegacije.

Dve ali več delegacij se združujejo v konferenco delegacij, ki se oblikuje po sprejetem sporazumu, oziroma odloku občinske skupščine.

Člani delegacije morajo biti v stalni povezavi z delavci, ki so jih delegirali. Delegacija mora

predložiti vsa pomembnejša vprašanja, ki zadevajo interese delavcev v obravnavo delavskim svetom pred obravnavo v zboru združenega dela občinske skupščine.

Člani delegacije morajo biti tudi seznanjeni s sklepi samoupravnih organov.

Delegati so dolžni v občinski skupščini zastopati sklepe, stališča in predloge svojih samoupravnih organov ter se sporazumevati z drugimi delegati za skupna stališča.

Ce pride ob posameznem vprašanju do nesoglasja med delegacijo in samoupravnimi organi, odloča o spornem vprašanju zbor delavcev.

Delavski svet imenuje volilno komisijo, ki jo sestavljajo predsednik, tajnik in en član ter njihovi namestniki.

Volilna komisija opravlja neposredno tehnično delo v zvezi s pripravljanjem volitev članov delegacije; ugotavlja, ali je kandidatna lista za volitev članov delegacije v skladu z zakonom; imenuje volilne odbore na voliščih za volitve članov delegacije, opravlja instruktazo teh odborov, skrbi za pravilnost njihovega dela in nadzoruje njihovo delo; ugotavlja izid glasovanja na volišču, ga razglasa ter daje poročilo o izidih volitev in glasovanja; opravlja druge naloge, ki so določene z zakonom.

Nov samoupravni sporazum za razporejanju dohodka in delitev osebnih dohodkov

Socialistična republika Slovenija je sprejela zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke. S sprejetjem tega zakona preneha veljati zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Po dosedanjem zakonu so podjetja pristopila k posameznim samoupravnim sporazumom na osnovi slične proizvodnje na področju celotne republike. Vsaka delovna organizacija je s sklepom centralnega delavskega sveta delegirala v skupno komisijo člana in namestnika člana, ter je ta zastopal v komisiji interese podjetja kot celote.

CINKARNA CELJE je pristopila k samoupravnemu sporazumu, katerega so podpisala podjetja črne in barvaste metalurgije Slovenije. Kot član je bil s

sklepom CDS imenovan v skupno komisijo tov. RANT Miloš, dipl. ing. kot namestnik pa je bil imenovan tov. SLAPNIK Leopold. Člani skupne komisije črne in

barvaste metalurgije Slovenije so se sestali na svoji prvi seji, dne 6. maja 1971. Komisija je najprej izdelala sedaj veljavni samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za grupacijo črne in barvaste metalurgije Slovenije po katerem reguliramo izplačevanje osebnih dohodkov in razne dodatke ter nadomestila za prehrano in letni dopust. Komisija je na svojih sejah spremljala izvajanje sporazuma v posameznih podjetjih grupacije, kakor tudi delala primerjave s samoupravnimi sporazumi ostalih grupacij. Komisija je tudi predlagala posamezne spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma, saj so se od potrditve le-tega po CDS Cinkarne dne 27. avgusta 1971 in z odločbo verifikacijske komisije pri Izvršnem svetu socialistične republike Slovenije z dne 13. oktobra 1971, ko je sporazum začel veljati, spremenile nekatere osnove za izdelavo sporazuma v treh letih njegove veljavnosti.

Z novimi ustavnimi dopolnili ter ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela (TOZD) je nastala potreba, da se dosednji sporazumi vskladijo z novimi odnosi med delavci v TOZD.

Zato je skupščina Socialistične republike Slovenije sprejela nov zakon o samoupravnem sporazumevanju. Bistvena določila v novem zakonu so:

● da se delavci sporazumejo o poklicih ali o skupinah poklicev, ki so značilni za TOZD določenih dejavnosti;

● da se delavci sporazumejo o merilih za uspešnost dela in gospodarjenja, ki je rezultat skupnega živga in minulega de-

(Nadaljevanje na 2. strani)

KOMUNISTI O SVOJEM DELU IN NALOGAH. Na nedavni konferenci so komunisti kritično ocenili svoje delo, spregovorili pa so tudi o svojih prihodnjih nalogah. Na sliki: udeleženci poslušajo referat sekretarja.

Organiziranost sindikalne organizacije v Cinkarni

Na eni izmed zadnjih sej je predsedstvo Osnovne organizacije sindikata obravnavalo med drugim tudi predlog organiziranosti sindikalne organizacije v Cinkarni, ki temelji na novi ustavi SFRJ in ustavi SRS. Nova organiziranost ni sama sebi namen, njena naloga je, da aktivno vključi v družbeno politično delovanje čim večje število članov sindikata, poleg tega da dejansko oživi delo sindikalnih organizacij v temeljnih organizacijah združenega dela in v poslovnih enotah.

Osnovne sindikalne celice so sindikalne skupine in se praviloma ustanovijo za posamezni obrat, službo ali izmeno. Sindikalno skupino sestavlja do 5 članov, katere vodi delegat oziroma član izvršnega odbora OOS. Tak način zagotavlja večjo povezanost med članstvom in izvršnim organom OOS v enoti. Člani skupine so dolžni posredovati delegatu vse zahteve in problematiko članstva, prav tako pa tudi posredovati vsa stališča, sklepe, skratka vse kar sindikalna organizacija obravnava. Tako kot so člani skupin dolžni neposredno sodelovati s članstvom so se tudi delegati oziroma člani izvršilnih organov dolžni posvetovati s članstvom ter jim tudi prenašati vse sklepe in stališča sindikalnega delovanja.

Osnovna organizacija sindikata.
V Cinkarni je osem OOS. Ena OOS je v dislociranem obratu Mozirje, ki se organizacijsko povezuje v organiziranost sindikata v podjetju, v Mozirju pa se povezuje po teritorialnem principu v občinsko organizacijo sindikata Mozirje.

Osnovne organizacije delujejo v skladu s statutom Zveze sindikatov in programov, ki so jih sprejeli sindikalni forumi in povezujejo OOS Cinkarne.

Najvišji organ OOS je občni zbor sindikata.

Osnovna organizacija ima svoj izvršni odbor in komisije, kot po-

možne organe. Izvršni odbor je za svoje delo odgovoren članstvu sindikalne organizacije.

Sindikalne organizacije so organizirane na principu ene TOZD — ene sindikalne organizacije.

V organizaciji, ki vključuje več poslovnih enot pa je v vsaki PE ena OOS. Tako ima TOZD kemijska dve OOS; t. j. OOS kemija

Celje in OOS Mozirje. Strokovne službe podjetja vključujejo dve poslovni enoti, direkcijo zunanjo trgovino.

V okviru skupnih služb so tri OOS in sicer OOS strokovne službe, OOS transport in OOS vzdrževanje.

Kadar gre za vprašanje enote kot celote, se izvršni odbori dogovorijo za skupen nastop na svoji konferenci enote organizacije skupnih služb, ki jo sestavljajo vsi člani izvršnih odborov teh osnovnih organizacij sindikata.

Take vsklajevalne konference vodijo: za skupne službe, predsednik izvršnega odbora strokovnih služb, za kemijo pa predsednik izvršnega odbora kemija, Celje,

kolikor se izvršni odbori zainteresiranih osnovnih sindikalnih organizacij drugače ne dogovorijo.

Pri takih konferencah naj bi praviloma sodelovali tudi predstavniki konference osnovne organizacije sindikata Cinkarne.

Konferenco osnovne organizacije sindikata Cinkarne ustanovijo OOS v Cinkarni s sporazumom, ki je temeljni akt Sindikalne konference Cinkarne. Konferenca je sestavljena tako, da so vse osnovne organizacije sindikata enako zastopane v konferenci. Delovanje, dolžnosti in pravice konference so regulirane v ustanovitelnem sporazumu, poslovniku in drugih sindikalnih aktih — statuti, sklepi in programi.

Nesreče pri delu... Nesreče pri delu...

V mesecu januarju 1974 je bilo v obratih in oddelkih petnajst nezgod pri delu in sicer v PE vzdrževanje in energetika: strojno vzdrževanje 8; v TOZD Metalurgija: cinkov prah 1, čašice 1, valjarna 1; v TOZD Kemija: skupne službe 1, soli in pigmenti 1, litopon 1; v TOZD grafika: tiskarske plošče 1.

Na poti sta se poškodovala: VOZLIČ Urška TOZD grafika in LAZOVIC Savo titanov dioksid.

Zaradi nezgod pri delu je bilo v mesecu januarju izgubljenih 261 delovnih dni, zaradi nezgod na poti pa 99 delovnih dni.

Pri delu so se poškodovali

PE STROJNO VZDRŽEVANJE

BLAGOJEVIČ Cveto (1. nezgoda). Pri čiščenju škake elektrozvara mu je priletel drobec v levo oko. Drugič pa se je poškodoval pri prenašanju peskolova in se

urezal v prst da desni roki.

CURK Stanko (1. nezgoda). Pri odvijanju vijakov se mu je utrgal vijak. Udaril se je s ključem na prstanec leve roke.

JAJČEVIČ Vilko (2. nezgoda). Pri čiščenju elektrozvara mu je priletel drobec škake v levo oko. (Neupoštevanje varnostnih predpisov).

KRISTAN Milan (2. nezgoda). Pri varenju podesta je spregledal odprto saržirno odprtino in padel vanjo. Poškodoval si je rebra.

KVESIČ Ivo (3. nezgoda). Pri rezanju navojev se je urezal na kazalec desne roke. (Neracionalen način dela).

KURMANŠEK Branko (1. nezgoda). Pri sestopu iz rezervoarja je stopil na pregrado in mu je spodrsnilo tako, da si je poškodoval golen desne noge.

OVTER Martin (1. nezgoda). Pri popravilu svinčene obloge v razklopnem stolpu »D«, je iz stolpa »C« pritiskal plin SO₂ in para. Ko se je hotel umakniti je padel iz lestve in se poškodoval po glavi. (Nekoordinirano delo).

TOZD METALURGIJA

Cinkov prah

MILOSAVLJEVIČ Tomislav (1. nezgoda). Pri nakladanju sodov cinkovega prahu, mu je stisnilo sredinec leve roke.

Čašice

PREGRAD Jakob (2. nezgoda). Zaboj z rondelamu mu je stisnil dlan leve roke.

Valjarna

VIDOVIČ Janez (1. nezgoda). Pri prevzemu cinkove pločevine,

mu je plošča zdrsnila iz rok in mu je porezala kazalec desne roke.

TOZD KEMIJA

ŠEŠKO Ludvik (3. nezgoda). Skočil je s kupa vreč humovita in si poškodoval gleženj desne noge. (Neracionalen način dela).

Soli in pigmenti

LESJAK Alojz (7. nezgoda). Pri čiščenju valjčnega mlina med pogonom z železnim drogrom, mu je zagrabilo drog in potegnilo levo roko med valje. Poškodba je težjega značaja (amputirana roka do zapestja).

Litopon

MERNIK Jože (5. nezgoda). Pri polnjenju montežija s kislino je komprimiran zrak potisnil kislino nazaj v rezervoar. Kislina je brizgnila izpod pokrova in ga polila po obeh rokah in obrazu.

TOZD GRAFIKA

Tiskarske plošče

GROBLAR Mirko (1. nezgoda). Pri delu ga je obdrgnila rokavica ki je imela na sebi ostanek oksalne kisline. To je povzročilo vnetje kože.

Iz poročila je razvidno, da po številu nezgod močno izstopa Strojno vzdrževanje, saj predstavlja dobro polovico vseh nezgod v mesecu januarju.

Analiza vzrokov poškodb nam nazorno kaže, da se je pripetilo 11 nezgod zaradi pomanjkljive organizacije dela oziroma premale pazljivosti posameznikov pri delu.

Ali veste...

Ali veste, da se je kljub 100% povišanju vstopnine za novo sezono mladinskega in pionirskega filmskega gledališča doslej vpisalo že preko 4000 mladih abonentov?

Nov samoupravni sporazum

(Nadaljevanje s 1. strani)

la delavcev TOZD ter o merilih, ki formirajo osebne dohodke z gibanji produktivnosti dela in poslovne uspešnosti;

● samoupravne sporazume sklepajo TOZD v okviru dejavnosti v katero spadajo po predmetih svojega poslovanja, lahko pa tudi za območja, kjer imajo svoj sedež;

● postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma se začne na pismeni predlog, ki ga lahko da katerakoli zainteresirana TOZD ali sindikat;

● predlagatelj ali sindikat skliče delegate TOZD na zbor udeležencev;

● na svojem zboru delegati udeležencev izvolijo skupno komisijo za samoupravni sporazum. Skupna komisija skrbi za organiziran in usklajen potek sporazumevanja. Skupna komisija skrbi tudi po sklenitvi sporazuma za njegovo izvrševanje;

● člani skupnih komisij na območju SR Slovenije izvolijo iz-

med sebe komisije za presojo. Komisija za presojo že med postopkom sporazumevanja sproti presoja ali so predlogi sporazumov skladni z drugimi samoupravnimi spoznanji po načelih tega zakona.

CINKARNA CELJE je še vedno članica komisije za črno in barvasto metalurgijo Slovenije. Ta komisija je že začela priprave za sklenitev novega samoupravnega sporazuma po določilih novega zakona. Vendar pa nas sodelovanje v tej komisiji danes še ne obvezuje, da ne bi mogli pristopiti h kateremu drugemu sporazumu. Vendar pa moramo v najkrajšem času izvoliti delegate in namestnika iz posameznih TOZD za zbor udeležencev. Delegati se bodo morali odločiti o tem, h kateremu samoupravnemu sporazumu bomo pristopili. Delegate in namestnike TOZD za zbor udeležencev bodo izvolili delavski svet posameznih TOZD. Ravno tako bodo delavski sveti TOZD pripravili predlog za člane in namestnika v skupni komisiji za samoupravni sporazum, ki bo zastopal podjetje kot celoto.

M. R.

Komunisti o svojem delu in prihodnjih nalogah

V sredo, dne 23. januarja je Osnovna organizacija Zveze komunistov v Cinkarni imela volilno konferenco, katere se je udeležil tudi delegat medobčinskega sveta Zveze komunistov Ivan Jamnikar. Konferenca se je pričela s svečanim sprejemom enajstih novih članov v Zvezo komunistov; iz metalurgije sta bila sprejeta Jovanović Jovica in Jovanović Radomir, iz kemije Doberšek Nevenka, iz titanovega dioksida Smeh Franc, iz grafike Mirnik Marjan, Strajnič Gojko in Vovk Bojan, iz vzdrževanja in transporta pa Gorenšek Tomaž, Ibrahimović Hamdija, Kolar Franc in Talevski Spasoje. Na konferenci so izvolili novo vodstvo organizacije — petnajst-članski svet Zveze komunistov, ki temelji na delegatskem sistemu (vsako organizacijo ZK zastopata po dva delegata); za sekretarja je bil izvoljen Leopold Slapnik.

V svojem referatu se je sekretar organizacije Zveze komunistov Leopold Slapnik dotaknil razvoja samoupravnih odnosov, nadalje medsebojnih odnosov v podjetju ter med posamezniki itd.

Uvodoma je tovariš sekretar dejal: »Današnja konferenca komunistov opredeljuje bogato in razgibano življenje na gospodarskem in družbeno-političnem področju tako v našem podjetju, kot v jugoslovanski skupnosti in mednarodnih odnosih.

Sekretar OZK tovariš Leopold Slapnik je v svojem referatu spregovoril o nekaterih aktualnih problemih

Ker se naše podjetje uvršča po svoji proizvodnji in poslovanju med tiste delovne organizacije, katerih rezultati poslovanja so v

veliki meri odvisni od zunanjih vplivov, je za nas vse zelo pomembno, da spoznavamo in spremljamo poleg notranjih tudi ta zunanja dogajanja in tako prilagajamo naše načrtovanje bodočega razvoja tem gibanjem. Ta naloga je za nas še toliko nujnejša, ker vemo, da smo v preteklosti prepočasno prilagajali naše poslovanje novim razmeram, kar nas je med drugim vodilo v stagnacijo in v položaj, ki v določenem obdobju ni ustvarjal ugodnih perspektiv za razvoj podjetja. Samo sklicevanje na objektivne razmere nujno pasivizira ustvarjalnost ljudi pri iskanju notranjih rešitev, zato je v današnjih razmerah gospodarjenja potrebna predvsem velika gibčnost in elastičnost pri načrtovanju razvoja ter odprave stereotipnih pogledov, da je razvoj le v izgradnji velikih objektov.

Kolektiv Cinkarne se je dokopal do teh spoznanj v letih preizkušenj in sanacije, zato dobivajo tudi sedanji napor v iskanju manjših rešitev (s tem mislim na rešitve v smeri modernizacije tehnologije in dela, kompletiranje posameznih skupin proizvodov in investiranje v izgradnjo manjših proizvodnih obratov, ki svoje izdelke na trgu hitro realizirajo) svojo materialno osnovo in podporo. Ker je to le delna podoba bodočega razvoja Cinkarne, je potrebno spregovoriti še o nekaterih drugih globalnejših vidikih, z namenom, da se ta vprašanja bolj konkretizirajo in da se z njimi seznanijo kolektivi.

Vsem vam je znano, da smo v Cinkarni konec decembra podpisali samoupravni sporazum o združevanju TOZD v podjetje. Izhodišča sporazuma so temeljila na naših izkušnjah v času, ko smo poslovali po poslovnih enotah. Temeljna karakteristika tega poslovanja je bila v tem, da se je dokaj močan centralizem, ki je bil za Cinkarno dolga leta značilen, začel močno spreminja-

ti, funkcije odločanja pa prenašati na posamezne dele podjetja. Sistem take organiziranosti je praktično omogočal pregled vseh rezultatov poslovanja po poslov-

Tudi Nevenka Doberšek je postala članica Zveze komunistov.

nih enotah, le-te pa so lahko bistveno vplivale na rezultate poslovanja, če so sproti spremljale in analizirale pogoje in učinke. Sistem poslovnih enot je dal svoje pozitivne učinke, saj so se začeli mnogo bolj spremljati stroški poslovanja ter iskati pogoji za njihovo zmanjšanje, obenem

nja preko organov upravljanja, pri tem pa je bilo še zlasti negativno dejstvo, da so praktično o vseh vprašanih odločali centralni samoupravni organi. Pristojnosti organov upravljanja po enotah so se nanašale predvsem na predlagalno in svetovalno funkcijo, kar je močno pasivizi-

Sekretar OZK izroča tovarišu Gorenšku spominsko knjigo.

je ta sistem sproščal večjo samoiniciativnost širšega kroga ljudi ter tudi jasno pokazal kje so še slabosti, z odpravo katerih bi bilo mogoče doseči boljše rezultate.

Prav tako je tako poslovanje omogočilo bolj pravično delitev gibljivega dela osebnih dohodkov, saj je variabilni del teme-

rilo delo teh organov in temu primerno je bilo tudi število sej teh organov in njihova kvaliteta.

S sporazumom se razmerja bistveno menjajo. Centralni samo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Komunisti so na tej konferenci izvolili novo vodstvo organizacije.

Komunisti o svojem delu in prihodnjih nalogah

(Nadaljevanje s 3. strani)

upravni organi imajo pretežno usklajevalno funkcijo, temeljne odločitve pa se sprejemajo na zborih delavcev ter verificirajo na delavskih svetih TOZD.

leg pravic prevzeli tudi aдекватen del obveznosti. Nikoli nismo kot družbeno-politične organizacije zahajali v skrajnosti in tudi nismo nikoli zahtevali, da vodilna delovna mesta in funkcije individualnih poslovnih organov lah-

se lahko iz teh vprašanj porodi-jo večji problemi, ki lahko škodujejo interesom celotnega kolektiva.

Zato mora partijska organizacija nenehno spremljati dogajanja v svoji delovni sredini in tudi takoj reagirati, če se kršijo naši skupni dogovori.

Te stvari omenjam zlasti zato, ker nas Pismo predsednika Tita in Izvršnega biroja ZKJ dovolj jasno opozarja, da je naš nadaljnji razvoj samoupravnih demokratičnih odnosov v veliki preizkušnji in da se mora zato Zveza komunistov tako organizirati ter okrepiti svojo vlogo, da bo lahko v interesu delavcev in skupaj z njimi uresničila naloge, ki jih prinaša nova ustva, zlasti pa še njeni tako imenovani delavski amandmaji.

vprašanja, predloge in zahteve članov ZK v Osnovnih organizacijah ZK prouči in poda odgovor na njih, kolikor pa tega ne more sama, lahko prenese problematiko na skupno konferenco.

Posebej želim poudariti, da tu ne gre za nezaupanje v nikogar pač pa je to naša naloga, ki je v vseh partijskih dokumentih zadnjega obdobja jasno poudarjena ter nas zato obvezuje, tako posameznike, kot organizacijo v celoti.

Če sem že prej omenjal, da smo včasih premalo prisluhnili zahtevam in predlogom tako članov ZK v posameznih delih podjetja kot ostalim članom kolektiva, potem velja to tudi za predloge, ki se nanašajo na spremembe pravilnika o delitvi dohodka in osebne dohodka.

Vendar pa poudarjam, da je tako določeno s sporazumom, drugo pa je vprašanje, kako bo to zaživel v praksi, to pa je tudi druga slabost, ali kot jo imenujem — nevarnost.

Gre predvsem za to, da obstoja nevarnost, da se dosedanja dokaj centralistični sistem mehanično prenese v pristojnosti posameznih drugih centrov, kjer bi v imenu kolektiva odločali posamezniki ali posamezne skupine.

ko zasedejo izključno člani ZK. Vedno pa smo zahtevali, da morajo ti delavci imeti aktiven odnos do našega samoupravljanja in socialističnega sistema kot celote. Le taki kadri bodo spoznali nujnost vključevanja večjega števila delovnih ljudi v proces odločanja in sokreiranja politike. Le-ti tudi vedo, da se delavec v proizvodnji ne meri s številko, ampak da je enakovreden član kolektiva, ki ravno tako prispeva

Nobene dileme ni, da bo morala Zveza komunistov v prihodnje svojo dejavnost organizirati na način, ki bo omogočal vpogled v vsa dogajanja v podjetju. V preteklosti smo prehitro pozabili na pripombe ljudi, da stojijo v tovarni mnogi »spomeniki«, da zaradi njih ni nihče odgovarjal, čeprav so povzročili včasih zelo velike materialne škode, da so na drugi strani zelo malo upoštevali opozorila in predlogi delavcev iz neposredne proizvodnje ipd.

Predvsem naloga vodstva organizacije v prihodnje je, da vsa

V celoti drži, da se Cinkarna že uvršča med prve delovne organizacije industrijske dejavnosti v Celju po višini OD, saj znaša povprečje izplačanega osebnega dohodka okoli 2.100 din. Na drugi strani je dejstvo tudi v tem, da nam veljavni samoupravni sporazum ne dovoljuje višjih izplačil osebnih dohodkov, saj podjetje še vedno posluje z dokaj skromnim ostankom dohodka, kar pa je poleg kalkulativnega osebnega dohodka najpomembnejše merilo za dovoljeno višino OD po samoupravnem sporazumu.

Taka mehanicistična rešitev bi položaj še mnogo poslabšala, zato je zelo važna naloga vseh subjektivnih sil, zlasti pa še ZK, da onemogoči morebitne tovrstne pojave in v vsebinskem smislu izpelje določbe našega samoupravnega sporazuma ter drugih aktov, ki so že izdelani, oziroma, ki bodo še pripravljani.

Na to se močno veže tudi kadrovska politika. Že ob sprejemu nove organizacije smo poudarjali, da bodo uspehi le-te v mnogočem odvisni od vodilnih ljudi v teh enotah. To je še toliko aktualnejše sedaj, ko smo se tudi samoupravno organizirali ter po-

svoj delež k ustvarjanju bolj-ših rezultatov na katere pa mora imeti svoj vpliv.

Po drugi strani pa zahteva ta decentralizacija upravljanja in odločanja veliko disciplino, vestnost in medsebojno sodelovanje. V 1973 letu, pa tudi že sedaj smo beležili posamezne konflikte med enotami, kar zlasti velja za proizvodne enote na eni strani in enote servisnih dejavnosti (vzdrževanje, transport ipd.).

Sicer bi težko trdil, da taki nesporazumi izhajajo iz osebnih razlogov, ampak so predvsem plod interesov kupcev uslug in na drugi strani prodajalcev uslug, oziroma izvajalcev posameznih del in posegov.

Če k temu dodamo še nedovolj razčiščene elemente, ki naj bi služili kot podlaga za celovito medsebojno dogovarjanje, potem

Vsem enajstim novim članom Zveze komunistov je sekretar OZK tovariš Leopold Slapnik čestital in jim izročil knjige v spomin na ta svečani trenutek.

Komunisti o svojem delu in prihodnjih nalogah

Vendar je rast življenjski stroškov mnogo hitrejša od rasti OD, zato se v podjetju že srečujemo z mnogimi problemi na tem področju, ogrožena pa je tudi socialna varnost posameznih delavcev. Menim, da mora konferenca o tem vprašanju spregovoriti ter sprejeti ustrezna stališča. Podlaga tej razpravi naj bi bila predvsem naša zahteva, da se startne osnove OD dvignejo na nivo, ki bo zagotavljal socialno varnost vseh zaposlenih, obenem pa naj bi kriteriji v čim večji meri zagotavljali delitev OD po dejansko vložnem delu. Tudi v organizacijskem pogledu še nekatera vprašanja niso dokončno razčiščena. Za ilustracijo naj omenim le nekatera. Čeprav smo pri novospregjeti organizaciji črtali naziv glavnega inženirja imajo posamezniki še ve-

če napredovati ne glede na rezultate dela, razen v primeru, ko nekdo zasede določeno vodilno ali drugo operativno deolovno mesto. Takšne zadeve terjajo, da se čim bolj usmerjamo k iskanju kriterijev, ki bodo omogočali delitev po vložnem delu, kjerkoli je to mogoče.

Pogoja za spremembo delitvenih razmerij pa je vsekakor v povečevanju produktivnosti dela. Produktivnost dela v podjetju upada, kar predstavlja zelo negativen element v posolvanju.

Res je, da so glavni vzroki v redukciji električne energije, ki je imela največje posledice v mesecu decembru, nadalje v izpadu proizvodnje na TiO₂ zaradi že znanih razlogov, težavni preskrbi s surovinami za proizvodnjo ipd., vendar so poleg teh še

S tem dosegamo poleg drugih efektov še večjo stopnjo racionalnosti, saj so tako množične aktivnosti, ki so pred nami lahko bolje organizirane in stem tudi dosežejo mnogo večji efekt pri članih kolektiva. Zlasti naj s tega vidika opozorim na bližnje razprave o pristopu k družbenim dogovorom o finansiranju samoupravnih interesnih skupnosti, o pristopu k posameznim združenjem ipd., kar vse je po ustavi prenešeno v odločanje delavcem v združenem delu.

Ravno od družbeno-političnih organizacij je odvisno kakšen vpliv si bomo delavci zagotovili pri odločanju o programih razvoja in finansiranju letnih za posamezne družbene dejavnosti.

Mislimo, da ustavno načelo, po katerem odloča o dohodku tisti, ki ga ustvarja ne sme biti zgolj parola, ampak se mora v praksi materializirati. Enako velja tudi za stališče vseh družbenih in predstavniških forumov, da se gospodarstvo ne sme dodatno obremenjevati, ampak ga je potrebno razbremeniti ter mu s tem omogočiti normalno produktivno sposobnost. Le na ta način bo mogoče jutri nameniti večji kos kruha drugim dejavnostim, ki so za celoviti razvoj družbe neobhodne.

Vse te in druge prihodnje naloge od nas resnično zahtevajo večjo angažiranost, večjo doslednost v boju za uveljavljanje samoupravnih, socialističnih koncepcij, odpravo pojavov konformizma, oportunitizma, pretiranega liberalizma in linije najmanjšega odpora, kar vse je v nasprotju s smerjo naše partije in slabi njeno akcijsko sposobnost. V posebnih razmerah političnih in ekonomskih dogodkov v svetu, ki že imajo ter bodo tudi v prihodnje imeli svoj vpliv tako na Jugoslavijo, kot na naše podjetje moramo ostati vztrajni in progresivni nosilci napredka, za kar pa moramo biti tudi ustrezno organizirani ter idejno-politično podkovani.

Vsakodnevno se srečujemo z ljudmi, ki pod plaščem psevdorevolucionarnosti in tako imenova-

nih »objektivnih dejstev« prodajajo mnoge polresnice, ki neizkušene in idejno nezgrajene člana kaj hitro zapeljejo. Take primere je potrebno analizirati, jih primerjati s partijskimi stališči in jih ovrednotiti tudi na sestankih organizacije ali drugih ustreznih mestih. Tak pristop k selekcioniranju pa bo v mnogem okrepil notranjo strukturo ZK ter ji dal tudi ustrezno avtoriteto, katero organizacija mora imeti, če hoče kot vodilna sila delavskega razreda uveljaviti sprejeta stališča.

Po referatu sekretarja Organizacije Zveze komunistov so se prijavili k razpravi številni udeleženci konference, v kateri so se dotaknili mnogih problemov, ki jih bodo morali v bližnji prihodnosti rešiti.

Med drugim so opozorili, da je treba težiti za tem, da bo samoupravljanje v našem kolektivu čim bolj kvalitetno, pogoj za to pa je izobraževanje na družbeno-političnem in ekonomskem področju ter dobro informiranje slehernega člana kolektiva. Obravnavali so tudi vzroke izredno velike fluktuacije in medsebojne odnose v nekaterih obratih. Nadalje so tudi opozorili na to, da bi ponekod z bolj vestnim delom lažje premagovali določene težave in seveda dosegli tudi boljše rezultate.

Ko so udeleženci razprave spregovorili o reorganizaciji podjetja na poslovne enote in o formiranju temeljnih organizacij družbenega dela, so poudarili, da se je v kolektivu postopoma večalo zanimanje za poslovanje podjetja, doseženi so bili boljši poslovni rezultati pa tudi na samoupravnem področju je čutili večjo angažiranost članov kolektiva.

Razpravljalci so se dotaknili tudi odnosov med proizvodnimi enotami in servisnimi službami in ugotovili, da je nujno potrebno ta soglasja odpraviti.

Iz celotne razprave je bilo razvidno, da se komunisti zavedajo odgovornih nalog v prihodnjem obdobju, ki jim bodo kos, če jih bodo reševali enotno in s skupnim prizadevanjem.

dno odločbe s tem nazivom. Vendar pa problem ni v tem. Problem nastaja predvsem taktat, ko gre za konkretizacijo pristojnosti in obveznosti ter odgovornosti na posameznih delovnih mestih. Vsi vemo, da odgovornost za delovne naloge zahteva istočasno tudi določena pooblastila, kajti v nasprotnem primeru nalog ni mogoče opravljati zadovoljivo. Te relacije so dokaj dobro razčiščene na delovnih mestih v proizvodnji sami, bolj pa se zamegljujejo na vodstvenih delovnih mestih. Menim, da bodo te pomanjkljivosti odpravljene s konkretnim opisom delovnih mest in dokončno potrjeno sistemizacijo.

Naslednji primer zadeva našo obstoječo kategorizacijo delovnih mest. Zlasti tu izstopajo delovna mesta devacev v proizvodnji in strokovnih delavcev. Zelo malo nam namreč pove naziv II. III. ali IV. delavec v proizvodnji, saj le-ti delajo na zelo različnih delovnih mestih. Čeprav je to morada za določanje vrednosti njihovih delovnih mest dovolj, pa bi morali s konkretnimi nazivi vendarle opredeliti funkcijo in specifičnosti posameznih delovnih mest, kar bi omogočilo tudi kvalitetnejše kadrovanje, merjenje pogojev dela ipd.

Tudi nazivi strokovnih delavcev imajo svoje pomanjkljivosti. Preveč upoštevajo strokovno izobrazbo in leta prakse, premalo pa delovne naloge, ustvarjalnost in druge elemente. Zlasti pa se problem pojavlja pri I. strokovnih delavcih, odkoder ni mogo-

drugi — predvsem subjektivni razlogi, med katerimi izstopajo zlasti slabo izkoriščeni delovni fond (zamujanje na delo, predčasni odhodi, sprehanje po podjetju, neopravičeni izostanki, veliko število nadur, slaba organiziranost delovnih procesov ipd.) Na te elemente pa imamo lahko odločilen vpliv, zato jih je nujno zmanjšati na minimalno možno mero. Pri tem lahko svoj veliki pozitivni delež odigrajo družbeno-politične organizacije z analiziranjem teh pojavov in predlaganjem konkretnih ukrepov, ki so jih dolžna realizirati vodstva posameznih TOZD in drugih delov podjetja.

V praksi moramo sprejemati stališče, da pri izvrševanju delovnih obvez ne moremo dopuščati nikakršne familijarnosti in toleriranja, ampak biti kritični do vseh, ki slabo delajo ter tudi nagraditi tiste, ki so pri svojem delu dosegali boljše ali nadpovprečne rezultate.

V procesu nadaljnje krepitve vloge subjektivnih sil je tudi zelo pomembno, kakšno je sodelovanje med družbeno-političnimi organizacijami, kako se poenoti in vsklajuje politika in kakšen je njihov odnos do samoupravnih organov. V Cinkarni smo dosedaj stalno poudarjali potrebo po zagotavljanju enotnega nastopanja navzven. Različna stališča smo usklajevali vse do taktat, dokler nismo oblikovali enotnih ciljev, ki smo jih tudi pripravljali enotno podpreti. To enotnost moramo krepiti tudi v prihodnje.

Zgodovinski arhiv Celje

Zadnjih 10 let je moral Zgodovinski arhiv v Celju sproti prevzemati velike množine novejšega gradiva in »problem mas« je privedel do tega, da se je težišče poklicnega dela preneslo na primarne naloge — od zavarovanja in zajetja pisanega gradiva, mimo urejevanja in popisovanja, do izločanja nepotrebnega gradiva in do reševanja arhivsko tehničnih problemov.

Pri celjskem arhivu je posebno pereče vprašanje skladiščnih prostorov. Rešitve v preteklosti so bile le zasilne in tako je arhiv danes v položaju, da ima razpoložljiva skladišča skoraj napolnjena. Pri tem je treba povedati, da je gradivo odbrano in z izločanjem nepotrebnega ne bo mogoče pridobivati novega skladiščnih zmogljivosti, kot je prostora v okviru sedanjih

bilo to mogoče v zadnjih letih. V skrajno kritični situaciji se bo zavod znašel že čez leto dni, ko bo vsako novo prevzemanje arhivskega gradiva onemogočeno, s tem pa paralizirana njegova osnovna dejavnost, še posebej, ker še niti ni prevzel vsega gradiva, ki bi ga po določenih zakona že moral sprejeti v varstvo.

Stejemo za potrebno, da ponovno opozorimo javnost, predvsem pa pristojne dejavnike, na izredno zagatno stanje, v katerem se je znašel arhiv. Po večletnem odlašanju je prišel čas, da z vso zavzetostjo in s samoupravnim dogovarjanjem pristopimo k rešitvi tega problema.

PROIZVODNJA IN PRODUKTIVNOST v februarju in kumulativno v letu '74

PRIMERJAVA DOSEŽENIH REZULTATOV Z ONIMI, KI SO BILI DOSEŽENI V ISTEM RAZDOBJU PRETEKLEGA LETA

Doseženi proizvodni rezultati v februarju

V februarju letošnjega leta je dosežena proizvodnja v merilu celoletnega podjetja 32,35% večja od one, ki je bila dosežena v istem razdobju preteklega leta.

Proizvodnja v industrijskih obratih Cinkarne (brez TOZD TiO₂ — ker je v prvih dveh mesecih 1973 leta še ni bilo proizvodnje titanovega dioksida, pa je porasla le za 1,34%.

Kumulativno v dveh mesecih, je v letošnjem letu porasla proizvodnja za 35,78% brez TiO₂ pa za 9,82%.

Primerjava dosežene proizvodnje v februarju in kumulativno z ono, ki je bila dosežena v istem razdobju leta 1973 v 000 din.

TOZD, PE	Vrednost blagovne proizvodnje po stalnih cenah				Indeksi	
	II. 73	II. 74	I.-II. 73	I.-II. 74	II. 74	I.-II. 73
					II. 73	I.-II. 73
Metalurgija	10.123	10.113	20.362	24.057	99,91	118,15
Kemija skupaj	6.627	6.573	12.702	12.499	99,18	98,40
— anorg. Celje	4.783	4.118	8.925	7.696	86,09	86,22
— OOB	941	1.343	2.008	2.470	159,69	123,00
— Mozirje	1.175	1.111	1.769	2.333	94,55	131,88
Grafika	4.642	5.466	8.463	10.679	117,75	126,20
TiO ₂	—	—	—	10.769	—	—
Vzdrževanje-galvana	45	57	70	121	126,83	175,54
Skupaj s TiO ₂	20.957	27.736	41.598	56.480	132,35	135,78
Skupaj brez TiO ₂	20.957	21.238	41.598	45.685	101,34	109,82

DOSEGANJE PROIZVODNEGA PLANA ZA LETO 1974

Primerjava dosežene proizvodnje v februarju z ono v januarju 1974

V februarju dosežena vrednost blagovne proizvodnje celotnega podjetja vključno s TiO₂ je za 3,51% manjša od one, ki je bila dosežena v januarju. Medtem pa je v februarju dosežena vrednost blagovne proizvodnje industrijskih obratov (brez TiO₂) manjša za 13,13%.

Primerjava v TOZD in PE

	februar 1974	januar 1974
--	--------------	-------------

TOZD, PE	Vrednost proizvodnje v 000 din		Indeks januar = 100
	januar 74	februar 74	
Metalurgija	13.944	10.113	72,53
Kemija skupaj	5.972	6.573	110,89
— anorg. Celje	3.579	4.118	115,00
— OOB	1.127	1.343	119,17
— Mozirje	1.221	1.111	90,99
Grafika	5.213	5.446	104,46
TiO ₂	4.297	6.498	151,22
Vzdrževanje-galvana	69	57	89,06

Doseganje osnovnega plana za februar in kumulativno.

Po osnovnem planu načrtovana proizvodnja v merilu celotnega podjetja za mesec februar je bila dosežena s 94,3%. Kumulativni plan blagovne proizvodnje za januar-februar pa je bil dosežen s 94,09% (s TiO₂) in s 99,78 (brez TiO₂).

Doseganje osnovnih planov za leto 1974 v TOZD in PE.

TOZD, PE	Indeksi doseganja osnovnih planov	
	za februar	kumul. januar-februar
Metalurgija	98,54	132,67
Kemija skupaj	81,15	75,65
Kemija I. anorg. Celje	72,10	66,60
Kemija II. OOB	95,70	88,81
Kemija III. Mozirje	112,83	106,72
Grafika	100,26	97,45
TiO ₂	100,00	83,07
Vzdrževanje	68,19	72,53

Produktivnost dela na zaposlenega

V merilu celotnega podjetja	Indeks
Povprečno število zaposlenih: januar-februar 74	= 114,08
januar-februar 73	
Vrednost blagovne proizvodnje: januar-februar 74	= 135,78
januar-februar 73	
Povečanje produktivnosti dela	121,70
Povečanje produktivnosti dela (Cinkarna brez TiO ₂)	100,70

Doseganje plana prodaje v tujino

V razdobju januar-februar 1974 je Cinkarna izvozila izdelke in usluge v vrednosti 3.453.486 \$.

S tem zneskom je osnovni plan za to razdobje presežen za 29,3%, letni plan je dosežen s 15,9% (16,66 = 100); v primerjavi s preteklim letom pa je vrednost izvoza porasla za 250,5%. Industrijski obrati brez TiO₂ so povečali izvoz v primerjavi s preteklim letom za 182,8%.

Doseganje planskih zadolžitev v TOZD

TOZD	Indeksi doseganja			
	Plan	Osn. plan. I-II	Letni plan	I.-II. 74 I.-II. 73
Metalurgija	183,3	217,3	36,2	284,5
Kemija	44,3	44,7	7,5	211,5
Grafika	198,7	101,6	16,9	607,0
TiO ₂	84,6	59,4	5,3	—

Pregled doseženega izvoza po področjih v ameriških dolarjih.

TOZD	Konvertibilno		Vzhodnoevropsko		Skupaj
	\$	Udeležba v %	\$	Udeležba v %	
Metalurgija	2.166.681	84,4%	432.476	16,6%	2.599.157
Kemija	132.808	100,0%	—	—	132.808
Grafika	54.631	100,0%	—	—	54.631
TiO ₂	101.640	15,2%	565.250	84,8%	666.890
Skupaj	2.455.760	71,1%	997.726	28,9%	3.453.486

V skupni vrednosti izvoza so TOZD udeležene: Metalurgija s 75,3%, Kemija s 3,8%, Grafika z 1,6% in TiO₂ z 19,3%.

DOPOLNITEV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA ZDRUŽENJA KEMIČNE INDUSTRIJE

»Sava« industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov iz Kranja je kot članica Združenja kemične industrije začela postopek za dopolnitev veljavnega samoupravnega sporazuma o ustanovitvi poslovne, interesne skupnosti združenja.

Po njihovem predlogu naj bi bil samoupravni sporazum dopolnjen z naslednjim določilom: »Delavci, ki jim v organizaciji združenega dela preneha lastnost delavca v združenem delu, ker so izbrani za delo v združenju kemične industrije, gospodarski zbornici SRS ali v sestavljenih organizacijah združenega dela, imajo pravico po preteku reelekcijske dobe ponovno pridobiti lastnost delavca v združenem delu v organizaciji združenega

dela, v kateri so imeli to lastnost predno so bili izbrani za delo v navedenih organizacijah, na enakovrednem delovnem mestu.

To dopolnilo je potrebno zaradi internega razpisa delovnih mest v Združenju kemične industrije, po katerem je pričakovati prijave kandidatov iz organizacij združenega dela, ki so sporazum podpisale.

O predlogu morajo poslati svoje mnenje vse podpisnice sporazuma.

Prijavljavanje nezgod

Uveljavljanje pravic zavarovancev v primeru nezgode pri delu ali na poti vsakemu zavarovancu verjetno ni dovolj jasno. V praksi prihaja do najrazličnejših zapletov zaradi nepoznavanja pravic, največkrat pa zaradi pomanjkanja dokazov in zamujanja roka, ki je predpisan s Pravilnikom o evidencah na področju dela.

Kaj je nezgoda pri delu?

Za nezgodo pri delu šteje vsaka nezgoda zavarovanca, ki je posledica neposrednega in kratkotrajnega mehničnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, kot tudi poškodba, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali kakšne druge spremembe fiziološkega stanja organizma. Vendar mora biti taka poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela na določenem delovnem mestu.

Ta določila veljajo tudi za poškodbe na poti na delo in z dela, če je prišlo do nezgode na redni poti na delo ali z dela v rednem času prihoda na delo oziroma odhoda z dela.

Nezgod pri delu torej ne more biti vsaka poškodba, ki nastane na področju podjetja, če ni v vzročni zvezi z opravljanjem rednega dela ali posebej odrejenga dela. Za nezgodo pri delu torej ne moremo šteti poškodbo delavca, ki se je poškodoval med obiskom pri sodelavcu na drugem delovnem mestu, pri urejanju osebnih zadev med delovnim časom, pri opravljanju privatnega dela med delovnim časom ali pri medsebojnem fizičnem obračunu in podobno. Prav tako ni mogoče šteti za nezgodo ki se je pripetila na poti, ki ni s pričami ali kako drugače nesporno dokazana in pravočasno (v 24 urah) prijavljena obratovodstvu obrata.

Delavec, ki se pri delu poškoduje, mora vsako, tudi najmanjšo poškodbo, takoj prijaviti svojemu neposrednemu vodji. Prijaviti mora tudi vsak dogodek, ki se je pripetil na delu, čeprav ni prišlo do poškodbe. Pri težjih poškodbah ko delavec ne more tega storiti sam, mora poškodbo prijaviti najbližji sodelavec. Nezgodo na poti na delo iz z dela mora delavec sam prijaviti in nemudoma poiskati zdravniško po-

moč. Kolikor tega ne more storiti sam (zaradi narave poškodbe), mora poskrbeti da je nezgoda prijavljena po sotovarišu ali sorodniku že naslednji dan.

Delovodja mora o nezgodi takoj sestaviti poročilo na ustreznem obrazcu in ga poslati Službi za varno delo. O nezgodi mora delovodja (skupinovodja) po možnosti čimprej obvestiti Službo za varno delo. V primeru težje poškodbe pa mora poskrbeti, da na mestu nezgode ostane vse neizpremenjeno do prihoda komisije.

Prijavo nezgode pri delu mora delovna organizacija poslati zdravniku, ki je pregledal poškodovanega delavca najkasneje v roku 24 ur od nastanka nezgode. V primerih, ko delovna organizacija ni mogla biti obveščena o nezgodi pravočasno, pošlje prijavo v 24 urah potem, ko je zvedela za nezgodo (čl. 89 in 90 Pravilnika o evidencah na področju dela).

V primeru suma o utemeljenosti zahtevka delavca za priznanje nezgode pri delu tli na poti, lahko Služba za varno delo tudi zavrne zahtevo kot neutemeljeno. O tem pa mora obvestiti obratovodstvo obrata, kjer dela prizadeti delavec. Delavec ima pravico pritožbe na Republiški za-

vod za socialno zavarovanje v Ljubljani.

Nadomestilo v času bolovanja zaradi nezgode pri delu ali poklicnega obolenja in nezgode na poti znaša 100%, če delavec ni bil sam kriv za nezgodo. Pri nezgodah zaradi neuporabe zaščitnih sredstev in varnostnih naprav, zaradi kršenja in opustitve varnostnih predpisov ter zaradi nevarnega in nesmotrnega načina dela posameznika, pa je višina nadomestila osebnega dohodka v času do 30 dni bolovanja enaka kot za navadna obolenja. Osnova za izračun nadomestila osebnega dohodka je povprečje osebnega dohodka zavarovanca iz preteklega leta.

r. f.

Letni program športno rekreacijskih tekmovanj med TOZD in PE za leto 1974

Izkušnje in zainteresiranost članstva kolektiva iz preteklega leta nam daje nalogo, da izdelamo program za tekmovanje med TOZD oziroma PE Cinkarne. Če primerjamo lanska tekmovanja v odbojki, kegljanju, streljanju in šahu, potem lahko ugotovimo, da se je v omenjenih tekmovanjih vključilo veliko število novih članov našega podjetja, kar pa je zelo razveseljivo, ob enem pa je to dolžnost komisije, da skrbi za množično udeležbo v tej dejavnosti.

Referenti (animatorji) za rekreacijo, izvoljeni na sindikalnih odborih TOZD ali PE bodo v bodoče imeli glavno skrb le za zagotoviti množično udeležbo svojega člansatva. Dočim bo komisija imela glavno skrb za organizirano izvedbo vseh tekmovanj.

PROGRAM IN PROPOZICIJE TEKMOVANJ

Vsa tekmovanja bodo organizirana tako, da bodo vse PE oziroma TOZD ocenjene s točkovanjem, in sicer:

1. Vrstni red v posameznih pa-

nogah se določi po propozicijah določene panoge.

2. Skupinski plasman PE in TOZD dobimo s seštevkom točk:

a) za plasman v posameznih panogah in

b) za sodelovanje v teh panogah

c) število točk za plasman v vseh panogah je odvisno od osvojenega mesta PE oziroma TOZD. Za prvo mesto prejme PE toliko točk, kolikor PE ali TOZD je sodelovalo, ostale pa točko manj, tako, da prejme zadnja PE eno točko

d) za sodelovanje pa prejme vsaka PE oziroma TOZD še dodatnih 5 točk za vsako panogo

Na ta način bomo ob koncu leta dobili zmagovalca tekmovanja med TOZD in PE, ki bo prejel prehodni pokal.

V vseh panogah bo lahko nastopalo neomejeno število tekmovalcev in tekmovalk iz vsake PE ali TOZD.

Koledar in urnik tekmovanj ter propozicije po panogah boste prejeli za vsako organizirano tekmovanje posebej in pravočasno.

TEKMOVALNE PANOGE

1. Smučanje — veleslalom
2. Kegljanje — 50 ali 100 lučjev in borbene igre
3. Planinarstvo — vsi izleti in pohodi
4. Odbojka — liga tekmovanje (vsaka PE z vsako)
5. Mali nogomet — liga tekmovanje

6. Namizni tenis — liga tekmovanje

7. Šah — liga tekmovanje

8. Streljanje z zračno puško — mešano

9. Plavanje — 50 prosto

10. Kolesarjenje — mešano

11. TRIM štafeta — mešano

12. Ribolov — ekipno 3 člane

13. Osvojene TRIM značke — ocenjevanje od števila zaposlenih v PE ali TOZD ter % izračun osvojenih značk

Obrazložitev ocenjevanja planinstva

Planinstvo bomo ocenjevali oziroma točkovali takole:

Za vse izlete in pohode, ki jih bomo organizirali preko celega leta, bomo vodili točen seznam udeležencev po TOZD in PE. Na koncu pa bo seštevek udeležencev iz PE in TOZD dal rezultat udeležbe, ki ga bomo z ozirom na število zaposlenih v vsaki PE in TOZD izračunali procent udeležbe in tako razvrstili PE in TOZD od 1. — 7. mesta.

Ravno tako bomo ocenjevali tudi kolesarski rely.

Komisija za šport in rekreacijo

Zdravstveno zavarovanje družinskih članov

Obveščamo vse zavarovance, ki imajo družinske člane (zakonec, otroci nad 15 let, starši) zavarovane po lastnem delovnem razmerju, da najpozneje do 31. marca 1974 predložijo ustrezne dokumente in potrdila, na osnovi katerih se bo ugotavljala upravičenost do nadaljnjega zdravstvenega zavarovanja družinskih članov. Tako morajo zavarovanci predložiti za zakonca in starše, ki niso sami aktivni zavarovanci, potrdilo o premoženjskem stanju, za otroke nad 15 let, ki niso sami aktivni zavarovanci, pa potrdilo o šolanju. Potrdilo o šolanju morajo predložiti vsako novo šolsko leto po vpisu.

Kolikor zavarovanci že niso uredili teh zadev, naj jih uredijo do navedenega roka, ker bodo v nasprotnem primeru njihovi družinski člani brisani iz seznama zavarovancev.

Kadrovski sektor

Shaw in zvezde

Irski dramatik Bernard Shaw je šel zvečer v nekem francoskem letovišču na sprehod. Nenadoma ga je ustavil možki, pokazal na nebo in vprašal:

»Ali mi lahko poveste, kako se imenuje tista zvezda?«

»Oprostite, je rekel Shaw, »jaz sem v tem kraju tujec.«

Nevarnosti, ki grozijo v sodobni vojni

(Nadaljevanje)

4. Zveza s štabom civilne zaščite in način poročanja

Izvidniška patrola (patrola za ugotavljanje), ki je odšla na izvrševanje naloge ugotavljanja mora vzdrževati čim tesnejšo in stabilnejšo zvezo s štabom civilne zaščite, ki jo je poslal na izvrševanje naloge. To je potrebno zaradi več razlogov in sicer:

1. da je štab reševalnih enot stalno v teku dogodkov;
2. da dobi štab pregledno sliko nad celotnim ogroženim področjem;
3. da štab lahko čimbolj posredno vodi akcijo reševanja;
4. da štab čimbolj uspešno koordinira sodelovanje vseh enot in
5. da štab lahko usmerja tudi same te ekipe, ki ugotavljajo, da bi bile čimbolj učinkovito izkoriščene.

Štab dobi na osnovi zbranih poročil teh patrol in ekip predstavo o stanju posledic na določenem mestu, in šele takrat je kos pravilno razporediti svoja sredstva in enote ter jih napotiti na najpotrebnejša mesta. Iz navedenega se vidi, da so tehnične patrolne tipalke štaba; od njihovega dela je v veliki meri odvisen uspeh intervencije.

Zveza med ekipami, ki ugotavljajo oziroma rešujejo in štabom civilne zaščite je lahko različna. Na vrsto zveze bo vplivalo več dejavnikov, a največ sredstva zveze, s katerimi ekipa razpolaga, možnosti izkoriščanja teh sredstev glede na velikost in značaj ogroženega področja ter iznajdljivost vodje patrolne, ki bo vzdrževal zvezo.

Štab bo moral za vodenje sil civilne zaščite v času izvajanja akcije ugotavljanja in reševanja ter opravljanje nujnih popravil, poskrbeti za neprekinjeno funkcioniranje radio sistema, žičnih, signalnih in gibljivih zvez.

Za potrebe ugotavljanja se specialno organizira radijska mreža številka 4. V to mrežo spada radijska postaja komandirja izvidniškega oddelka in izvidniških patrol. V njo se lahko vključijo tudi radijske postaje izvidniških grup drugih enot, ki delujejo na tem sektorju.

Toda pri tem je potrebno paziti na vrsto lastnosti, ki se pojavljajo pri razvijanju mreže ultra-kratkovalovnih radijskih postaj. Ker je razprostiranje ultra kratkih valov v mestih zelo komplicirano. Velikost nivoja signalov pri vходу sprejemnika radijske postaje je v veliki meri odvisna od mesta, na katerem se nahaja, kakor tudi od vrste okoliških objektov. Zaradi tega je priporočljivo, da se radijske postaje v mestih postavljajo na trgih, na nezgrajenih prostorih, mestnih parkih; to se pravi čim dlje od blokov velikih zgradb, električnih vodov, kovinskih stebrov, zvonikov itd. Antena mora biti usmerjena proti korespondentu, po možnosti brez različnih ovir. Na mnogih vajah se

je pokazalo, da se na to pozablja, pa se zveza večkrat pretrga, posebno če na radijskih postajah delajo premalo izkušeni radiisti.

Če glede na pogoje ni mogoče postaviti radijske postaje na odprtem prostoru, jo je potrebno postaviti na strehi visoke zgradbe na najvišjem nadstropju nepoškodovane zgradbe; pri oknu ali vratih, ki so obrnjena proti korespondentu, vendar čim dlje od kovinskih konstrukcij.

Pomembno vlogo bodo imela tudi druga sredstva zveze, ker ne bo mogoče vedno imeti radijske postaje.

Ena od možnih variant organiziranja zveze so tudi žična sredstva. Poljska telefonska linija in mestna telefonska mreža so zelo učinkovito uporabne; vendar obstaja tukaj nevarnost motenj, ki jih bodo povzročale porušene zgradbe in objekti, požari, tehnična sredstva in avto transport. Mestno mrežo pa bo potrebno najverjetneje prej usposobiti s popravilom razvodnih škatel, drugih delov mreže, kar spada v pristojnost tehničnih enot.

To so najhitrejša in najugodnejša zveza za stalen stik s štabom. Toda tudi druge vrste zvez imajo določen pomen, posebno če iz katerih koli razlogov ekipa ne more uporabljati radijsko ali telefonsko zvezo.

Kurirske zveze se ne smejo zanemariti, ker danes obstaja veliko število avtomobilov, motorjev, mopedov in koles, lahko rečemo, da skoraj nimamo vodstva, ki se zaradi vzdrževanja zvez ne bi poslužilo teh sredstev. Njih bi bilo potrebno uporabljati na krajših relacijah, na širšem teritoriju pa zelo učinkoviti sistemi relejnih kurirskih postaj, ali helikopterjev in letal.

Uporabljajo se lahko tudi signalne zveze s pomočjo optičnih in akustičnih sredstev, ki imajo zelo široko uporabnost na krajših razdaljah: na delovišču, v mestni četrti, v manjšem obsegu itd. Na ta način se zveza vzdržuje s pomočjo prej omenjenih signalov.

Za vzdrževanje zveze se lahko uporabljajo tudi dresirani psi, vodja patrolne bo izkoristil vsa golobi itd. Dober organizator in možna razpoložljiva sredstva samo, da bo čim ožje povezan s štabom civilne zaščite.

Poročila tehnično izvidniške patrolne posredujemo z radijsko zvezo, s telefonom ali s kurirskimi zvezami. Z radijsko in telefonsko zvezo se ta poročila dostavljajo najhitreje, vendar bo ta način poročanja pogosto, zaradi različnih razlogov, nemogoč.

Dostavljanje poročil s kurirsko zvezo bo počasno, vendar sigurnejše; ima pa tudi to prednost, da bo kurir lahko prinesel tudi vse potrebne skice in plane.

Tehnično-izvidniške patrolne dostavljajo svoja poročila na ta način, da eden od članov tehnično — izvidniške patrolne osebno prinese poročilo pristojnemu organu štaba, po predaji poročila pa se vrne v svojo patrolo. Poročilo lahko dostavijo tudi druge zaposljive osebe.

Poročilo mora biti po vsebini kratko in jasno, da vsebuje dovolj konkretnih podatkov, na osnovi katerih bo štab lahko pra-

vilno ocenil situacijo na ogroženem področju ter razporedil svoje moči in sredstva.

Če vrsta ugotavljanja to zahteva, je poročilo potrebno dodati grobo skico rajona, na katerem se je ugotavljalo, z vrisanimi elementi, ki zanimajo štab kot na primer: vodja ekipe za označevanje neeksploziviranih bomb bo dal skico mesta, kjer se nahajajo neeksplozivirane bombe. V tem primeru služi poročilo kot dopolnilo slike in vsebuje podatke o kalibru in vrsti bombe, mestu, kjer se bomba nahaja, kako bomba leži, kaj je potrebno zaščititi v okolici bombe v primeru naknadne eksplozije, ali je mogoče in zakaj je potrebno bombo takoj odstraniti in kaj je že bilo storjeno.

Vsi komandirji enot tehnično-reševalne službe dostavljajo po zaključnem delu oziroma izvršeni nalogi štabu podobno poročilo, ki vsebuje podatke o ogroženem področju, obsegu in značaju poškodb, številu ranjenih in mrtvih prebivalcev, o stanju svoje enote (ranjeni, mrtvi), porabi materiala, stanju opreme, orodja in sredstev. Poročilo se lahko po potrebi dopolni s potrebnimi skicami in risbami.

5. Ugotavljanje živih pod ruševinami

V primeru, kadar se reševalec znajde ob kupu ruševin iz opeke, kamna in podobnega, ima pa nekatere podatke o manjkajočih stanovalcih, ali se sicer sumi, da je pod ruševinami lahko žrtev, se ne sme narediti noben poizkus pomikanja ruševin, preden se ne opravi »klicanje in prisluškovanje« z namenom, da bi ugotovili prisotnost žrtve in mesta kjer je zasuta.

To metodo ugotavljanja je treba opraviti takole:

Vodja enote razporedi svoje ljudi tako, da jih postavi na primerne točke zgradbe oziroma ruševin, pod katerimi bi se lahko nahajali zasuti ljudje. Vsak reševalec se namesti ali počepne na najbolj primerno mesto, takošno, ki izgleda, da ima odprtine in razpoke v ruševinah ter ni zasuto s prahom in tam prisloni uho. Nato vodja ukaže popoln mir in tišino in ko je to dosegel daje znak: »Tukaj reševalna ekipa — ali me lahko slišiš?« Ostali člani enote ponovijo te besede glasno in razumljivo in potem zelo pazljivo poslušajo, če bi slišali kakšen odgovor ali vsaj mrmanje ranjencev.

Če ni bilo nič slišati je treba poskušati z istočasnim udarjanjem po ceveh vodovoda ali plina, po traverzah, tramih in podobno, ki štrlijo ali izvirajo iz ruševin, stopiti v stik s ponesrečenci. Vsi ti materiali so dobri prevodniki zvoka. Po tem je treba spet pazljivo poslušati s prislonjenim ušesom na trdi predmet, če bi se slišal kakršen koli zvok.

Če je uspelo vzpostaviti stik z zasutim ponesrečencem, je potrebno z vsemi močmi obdržati z njim stalno neprekinjeno zvezo, ker:

1. to moralno podpira žrtev, pomaga ji, da lažje prenese svoje bolečine in neprijetnosti ter se celo obdrži pri življenju;

2. žrtev, v kolikor je pri zavesti, bo pomagala vodenje reševalnih del tako, da bo dajala podatke z besedami ali znaki kot na primer:

- a) šum reševalnih del se približuje ali oddaljuje;
- b) nove nevarnosti, ki jo ogrožajo zaradi morebitnega odstranjevanja določenih kosov ruševin;
- c) mogoče bo dala zanimiva obvestila tudi o drugih ponesrečenih, ki so v njeni bližini ali če jih slišiš (primer portirja hotela »Makedonija« v skopski katastrofi).

Razgovor z zasuto osebo mora vedno biti ohrabrujoč, ker bo olajšal reševalna dela za rešitev žrtve. Ponesrečenega je potrebno vzbujati, da govori o svojem lastnem delu, o delu svojih prijateljev ali o čemur koli drugem, kar ga bo osvobodilo, da ne misli na svoje dejansko stanje in poškodbe.

Ker je odkrivanje in lokacija glasov življenjskega pomena pa čeprav tudi živalskih, jim je potrebno posvetiti veliko pozornost in v tej smeri izvršiti raziskovanja. Za ta prisluškovanja dela morajo člani enote imeti dober in normalen sluh.

Poleg prisluškovalnega ugotavljanja po naravni poti z normalnim sluhom obstajajo še posebna pomagala sredstva, ki omogočajo boljše prisluškovanje žrtve, ki se nahaja pod ruševinami še živa in pri zavesti.

(Nadaljevanje prihodnje)

ALI VESTE

Vsak dan je v Jugoslaviji 5000 nezgod doma in v gospodarstvu. Vsako leto potrebuje zdravniško pomoč 1.000.000 oseb. Vsak dan se zdravi v bolnišnicah 50.000 oseb. Vsako leto zahtevajo nezgode okrog 2.000 mrtvih.

Prav bi bilo, da se pri teh številkah zamislimo in se na vsakem koraku vključimo v borbo, da bo čim manj pohabljenih in mrtvih.

Ali veste, da je izšel nov zakon o arhivih (Ur. list št. 34 z dne 11. oktobra 1973), ki predvideva tudi kazni za tiste, ki arhivu ne bi izročili arhivskega gradiva? Bati pa se je, da zaradi tega ne bo nihče kaznovan, ker celjski arhiv zaradi prostorske stiske v svojih skladiščih ne bo mogel prevzemati arhivskega gradiva.

Ali veste, da je praktično vse območje celjskega mestnega jedra posebej zaščitena cona, v kateri so dovoljena večja zemeljska dela ali novogradnje samo po predhodnih arheoloških zaščitnih izkopavanjih, ker se v zemlji skoraj povsod skrivajo ostanke starorimske Celeie?

Ali veste, da je štela urejena knjižna zakladnica študijske knjižnice v Celju ob koncu leta 1972 že 107.125 enot brez knjižnih enot in gradiva v posebnih zbirkah knjižnice, kar jo uvršča med najbogatejše slovenske knjižnice?

GORJE NAM...

Mi Slovenci vinca ne prodamo, ker ga sami dobro piti znamo... Takšne so naše stare navade in takšna so naša pogostejša nagnjenja. Kam nas to vodi?

Priznati je treba, da imamo v Sloveniji 450 do 500 tisoč odraslih prebivalcev, žal med njimi tudi precejšnje število mladih, ki prekomerno in pretirano uživajo alkoholne pijače. Dobršen del teh ima vse pogoje, da bodo vsak čas, če že niso, postali takšni alkoholi, kot je že tistih 80.000 registriranih. Alkoholizem bo postal pri nas družbeni samomor, če bo njegova stopnja rasti tako napredovala.

Okolje in razmere v katerih živimo nam nudijo naravnost »idealne« pogoje za razmnoževanje alkoholizma. Bodimo odkriti in pogledimo resnici v oči ter poskušajmo rešiti kar se še rešiti da. Smelo lahko trdimo, da nikjer na svetu ni takšne tolerance do razširjanja in potrošnje alkohola kot ravno pri nas, saj lahko proizvaja, prodaja in uživa alkohol, kdor hoče, kje hoče in žal kolikor kdo hoče. Ali je vsemu temu še sploh potrebna reklama v izložbenih oknih, radiu in televiziji? Ali s tem vsem naravnost ne silimo našega človeka v pogubo?

Proizvodnja, kot tudi potrošnja alkoholnih pijač, podprta z reklamo s strani proizvajalca in države, omogočata, da se alkoholizem pri ljudeh, ki so nagnjeni temu zlu, mora pojaviti in razširjati. Na vse večje število rednih odjemalcev alkoholnih pijač pa seveda ne vpliva samo proizvodnja, lahka dosegljivost, sorazmerno nizke cene in še propaganda, temveč tudi zabloda o neškodljivosti in celo koristnosti alkohola.

Danes ni več gospodinjstva, kjer ne bi pili alkohola, ni sestankov in pogovorov, ki se ne bi pričeli ali končali z alkoholom. Tako se danes zagotovo več točno ne ve, ali so običaji in sestanki zaradi alkohola ali pa je alkohol zaradi njih. Prišlo nam je že v prijetno navado, da pijemo ko se človek rodi ali umre, ko se poroči ali ločuje. Pijemo na zdravje vseh mogočih svetnikov tako, da nam jih na kalendarju ob koncu leta celo zmanjka; pijemo če smo nagrajeni — z veseljem, če smo kaznovani — z žalostjo in še in še... Pijemo ker mislimo, da je alkohol zdravilo, da nam daje moč in pogum, jača kri, da celo preprečuje bolezni in jača rast.

Ob tem, ko mislimo, da nam pospešuje rast, pa istočasno pozabljamo, da nam alkohol jemlje razum. Nekateri pijejo, ker mislijo, da je alkohol hrana. Hrana je res, samo kakšna in za koga?

Različne fermentirane pijače (vino, mošt, pivo) ali destilirane pijače (žganje, likerji, vinjaki itd.) učinkujejo na organizem predvsem z etilnim alkoholom (C₂H₅OH), katerega vsebujejo. Po zavžitju pijače, ki vsebuje etilni alkohol, gre leta skozi stene določenih de-

lov prebavnega trakta povsem nespremenjen, v krvi torej najdemo isti alkohol kot je bil v zaužiti pijači. Kri ga nadalje nosi skozi vse dele organizma. Preden alkohol ki je v krvi, ne zgori ali izgine, potuje skozi razne organe in tkiva, zaustaja v tkivu in ga zastruplja, predvsem pa možgane. Alkohol tako sproži nekatere motnje, ki jih imenujemo »pijanost« in so predvsem odvisne od zaužite količine alkohola in fizične odpornosti organizma.

Kadar se pijanost pojavlja le v izjemno redkih primerih in če takrat ne doseže stanja globoke nezavesti, je tudi to za normalnega človeka brez dvoma »poniževalno«. Kadar pa se taki primeri ponavljajo in prehajajo v vsakdanjo navado, ni pa nujno da se opijamo, takrat prične alkohol zelo škodljivo delovati na človeški organizem. Človek torej lahko postane alkoholik, ne da bi se kdaj opijanal. Bistvene važnosti je, dnevna zaužita količina alkohola.

Kadar doseže stopnja alkohola v krvi 1‰ (pol litra zaužitega vina) je slušna reakcija počasnejša za 39%, vidna reakcija pa sez manjša za 30%. Z uživanjem alkohola se zmanjša moč mišic in s

tem tudi zmogljivost mišičevja nasploh. Ali je potem čudno, da pride do prometnih nesreč in do nesreč pri delu, kot posledica zaužitega alkohola?

Alkohol je povzročitelj duševnih bolezni, ki človeka pogostokrat privedejo v Zavod za duševne bolezni. Značilni sta predvsem dve duševni bolezni, kot posledica kroničnega alkoholizma:

1. Derilium tremens

To je napad prehodne in divje norosti, s splošnim tresenjem in halucinacijami, najpogostejše v vizualni obliki. Bolnik vidi okoli sebe grozeče zveri in pošasti in da bi jim ušel skoči včasih celo skozi okno. Tak bolnik je pogosto nevaren svoji okolici, sam derilium pa lahko povzroči tudi smrt.

2. Psihoza Korsakov

Za to bolezen so karakteristične hude motnje spomina, ki ga bolnik nadomešča s popolnimi izmišljotinami. Pogostoma jo spremljajo živčna vnetja z ohromitvijo spodnjih udov.

Alkohol in kriminaliteta.

Kronični alkoholizem ima za posledico padec duševnosti

zaradi izgube čustev in zaradi spremembe presojanja. Alkoholik napačno pojmuje resničnost in se zamota v uprte misli, je preobčutljiv, ljubosumen in neusmiljen. Takšen postane družbeno nevaren, kar ga privede včasih celo do zločina.

Za zaključek še nekaj grozljivih podatkov

Od 100 neprimerno vzgojenih otrok, jih je 85 sinov in hčera alkoholikov. Od 100 otrok, ki so zagrešili kriminalna dejanja, jih je 75 od staršev alkoholikov. Od 100 idiotov jih je 60 sinov in hčera alkoholikov in končno med mučitelji otrok je kar 95% alkoholikov. Ti podatki se nanašajo na eno izmed vodečih držav v potrošnji alkohola v Evropi. K temu pa je potrebno pripomniti, da naša država tudi zelo visoko kotira v potrošnji alkohola.

»Alkoholizem je zato socialno zlo našega časa in pereč neodložljiv problem, s katerim se bomo morali, hoteli ali ne, spoprijeti.

— r. f. —

KADROVSKE VESTI

V mesecu januarju so prišli v podjetje: Kmetec Drago, Blažin Dušan, Lesjak Pavla, Lajnsček Jože, Pletkapa Steven, Hudodovič Zdenko, Pernič Zdravko, Voglavec Slavko, Gavrilovič Zoran, Tekovski Božin, Zajšek Franc, Maretič Ivan, Drečkovič Nenad, Štruml Antun, Očepek Marija, Kavčič Marija, Sarič Vladislav, Božičević Marko, Justin Anica, Čokl Slavko, Horvat Martin, Pigi Venčeslav, Markovič Zeljko, Rodošek Martin, Valenčič Branko, Jovanovič Mladen, Umek Marjan, Kurmašek Branko, Blagojevič Cvijetan, Kodrič Milan, Bogičević Bojan, Kocbek Edvard, Svetišek Konrad, Brinjak Ivan, Ružič Zeljko, Todorovič Milorad, Piki Zlatko, Perc Jožef, Krivokapič Bosa, Plečnik Olga, Fidler Viktorija, Mravlje Mirko, Fišer Zvonko, Pernek Božo, Horvat Anton, Živanovič Živodinka, Košec Vida, Blažinšek Tatjana, Lazič Zivko, Valček Stanko, Nežman Marta, Plavčak Ana, Bažant Drago, Ozorovič Stojan, Kitek Marjan, Maček Majda, Zavišek Božidar, Novakovič Milan, Selimovič Ramo, Lorber Damjan, Maša Irenke, Milovanovič Milašin.

Iz podjetja so odšli: Zajšek Franc, Skok-Cuk Marija, Voda Milan, Genič Vasilij, Smodej Ljubica, Nesič Milojko, Lorber Damjan, Čelič Obrad, Ekert Franjo, Medič Petar, Zajšek Franc, Jajkovič Mato, Braillov Vlado, Kovačević Pero, Vučetič Radomir, Bogičević Bojan, Sekulovski Duko, Zagožen Dušan, Kodelja Jožef, Akeljič Izet, Potočnik Herman, Mernik Slavko, Ristič Predrag, Sulja Bejtula, Katalenič Mijo, Potočnik Barbara, Fidler Viktorija, Plešnik Olga, Pregrad Jakob, Zumer Otmar, Mihajlovič Radovan, Lazič Zivko, Kobe Jelena, Aškerc Franc, Tahiri Dafer, Kovačec Josip, Pušnik Miroslav.

V JLA so odšli: Klopčič Franc, Nikolič Blaž, Kukovič Bojan, Lajler Jožef, Brčina Mijo.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi svoje žene Zofije se iskreno zahvaljujem svojim sodelavcem in vodilnemu osebju Cinkarne za izkazano pomoč in darovane vence.

Jernej Jelen

V malem klobuku zbiram denar za avto, v velikem pa za bencin!

Posledica KAJENJA

Švedski raziskovalci so ugotovili, da pride v pljuča švedskih kadilcev vsako leto 108 ton čiste katrana. S tem katranom bi lahko asfaltirali 8.000 kvadratnih metrov cest. Vsako leto umre na Švedskem vsaj 4000 ljudi zaradi bolezni, ki so posledica kajenja, torej dvakrat več kot je žrtev prometnih nesreč. Profesor z interne klinike v Lundu pravi, da je umrljivost med kadilci za 30 do 80 odstotkov pogostejša kakor pri ljudeh, ki so pustili cigareta ali pa sploh niso kadili. Po njegovem mnenju sta bronhitis in rak v grlu neposredni posledici pretiranega kajenja. Čeprav se 95 odstotkov kadilcev zaveda škodljivosti tobaka, se mu skoraj nihče ne odreče, ugotavljajo švedski zdravniki.

POMOTA

Tomažek je bil z mamico pri sosedih na obisku in po preteku nekaj časa se prične praskati po hrbtu in na vprašanje zakaj se tako praska odgovori: »Mamica bolhe imam!«

Materi je bilo neprijetno in sinka pouči: »Ah ne, Tomažek to je pomota!«

Čez čas se Tomažek spet oglasi: »Mamica spet se bom moral praskati, ker me grize pomota...«

CINKARNAR 9

OB STOTI OBLETNICI CINKARNE

(Nadaljevanje)

Izdelava cinkovih baterijskih čašic se je začela 4. decembra 1961 na izposojeni liniji strojev od tovarne baterij »Croatia«, Zagreb. Dne 12. avgusta 1964 se je začela montaža novo nabavljene linije strojev firme Schuler. V marcu leta 1965 se je začelo z montažo naslednjih dveh linij iste firme ter končno septembra 1968 montaža četrte linije strojev. Leta 1965 je bila nabavljena stanca »ILR«, leta 1968 pa stanca »Cluana« za izsekovanje cinkovih rondel.

Po drugi svetovni vojni stari keramični oddelek ni več mogel zadostiti vsem potrebam stalno naraščajoče proizvodnje in s tem potrebam topilnice surovega cinka. Bilo je tudi nujno, da se uvedejo nekatere tehnične izboljšave, ki so jih v svetu takrat uvajali in ki so stremele za izboljšanjem kvalitete retort. Zaradi tega se je Cinkarna v začetku petdesetih let odločila za rekonstrukcijo, povečavo in modernizacijo keramičnega oddelka. V letu 1952 je Cinkarna pristopila k rekonstrukciji in je takrat v lastni režiji najprej pristopila k razširitvi in adaptaciji keramičnega poslopja, ki je bila po gradbeni strani končana leta 1954.

Že v letu 1952 je bila naročena nova kompletna naprava za izdelavo retort — mlini, gnetilci, mešalnik, pokončni gnetilec in siskalnica — ki je bila leta 1954 montirana in je začela z obratovanjem v maju leta 1955. S tem je bila zamenjana stara naprava, ki je bila v obratu od leta 1908. Istočasno se je povečalo število sušilnic za hitro sušenje retort na 14. V letu 1965 je bila še vgrajena naprava za odračenje retortne mase, kar je v veliki meri prispevalo k izboljšanju kakovosti retort. Tudi težko ročno izdelovanje predležev se je v letih 1952/54 deloma mehaniziralo. Z ustanovitvijo topilni-

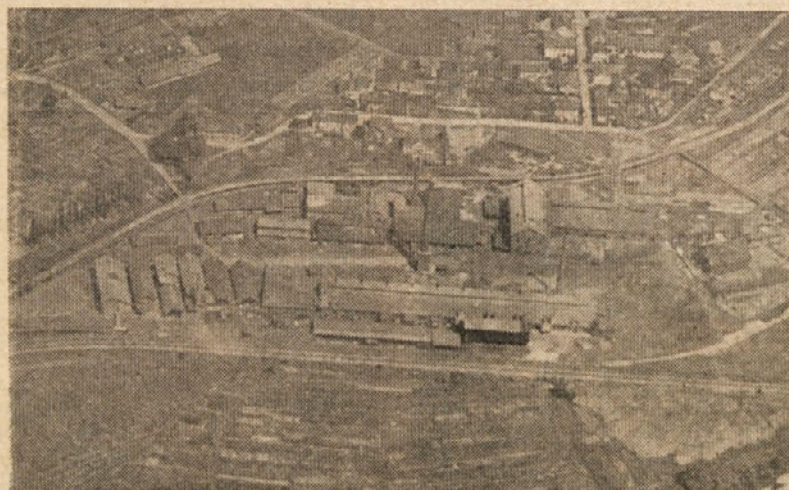
ce surovega cinka je prenehalo v keramiki glavno delo — izdelava retort in predležev — in je bilo nujno, da se najde nadomestilo za dotedanjo proizvodnjo. V letu 1972 smo začeli z izdelavo dimnih tuljav za prodajo.

Po končani drugi svetovni vojni se je v letu 1945 odcepila od Cinkarne bivša »Metalna a. d.« in je zopet nastala samostojna »Kemična tovarna«, Celje. Njej se je še isto leto priključila tovarna superfosfata, ki je bila zgrajena leta 1926 v neposredni sosesčini Cinkarne kot podruž-

nica »Kemične tovarne«, Hrastnik. Se v istem letu je bil zgrajen in začel obratovati obrat za natrijev sulfid, Na_2S , ki se uporablja kot pomožna surovina v usnjarski in tekstilni industriji. V začetku se je proizvajal samo surovi natrijev sulfid, kasneje pa čisti in to vltiti ali pa v luskah. Tudi naprava superfosfata je bila leta 1953 povečana z dograditvijo novega razkrojnega kotla sistema »Milch« in leta 1954 modernizirana s postavitvijo novega intenzivnega mlina »Bradley iz Anglije«.

Zaradi vedno večjega povpraševanja po belem pigmentu litoponu, se je pristopilo k gradnji nove, moderne naprave za litopon. Naprava je bila zgrajena na bivšem teritoriju »Tovarne organskih barvil«, ki se je leta 1961 priključila Cinkarni. Zgrajena je bila nova velika naprava z nekajkrat večjo kapaciteto od stare naprave, ima kapaciteto 6.000 t litopona letno in je začela obratovati leta 1963.

Tudi na področju zaščitnih

Letalski posnetek Cinkarne med letom 1929 in 1931

sredstev za rastlinstvo je Cinkarna želela izpopolniti svoj proizvodni program. Odločila se je za proizvodnjo modrega bakra iz razloga, ker se ta pretežno troši pri zaščiti hmelja in ker leži Celje tako rekoč sredi hmeljskih nasadov, ki se pretežno razprostirajo po Savinjski dolini. Naprava je začela z obratovanjem v letu 1964. Zaradi vedno večjega povpraševanja se je v naslednjih letih povečala tudi naprava za proizvodnjo mi-

Okrog leta 1960 je v svetu nastalo veliko povpraševanje po novem belem pigmentu titanov belilu, ki je kemično titanov dioksid. Cinkarna se je že v tistih letih ukvarjala z mislijo, da bo tudi zgradila tovarno za to barvo. Titanodioksid bi tako bil tretji beli pigment, ki bi ga proizvajala Cinkarna. Tako bi cinkarniška paleta obsegala vse tri bele anorganske pigmente litopon, cinkovo belilo in titanovo belilo in bi v pogledu belih anorganskih pigmentov lahko zadovoljila vsakega kupca. Titanovo belilo je najboljši beli anorganski pigment, ki ima poleg drugih odličnih lastnosti še daleč najboljšo moč pokrivanja.

Če bi te pigmente ovrednotili po njihovi kakovosti in po njej določili njihove prodajne cene, bi morale te biti za litopon, cinkovo belilo in titanov dioksid v razmerju 1:2:5. Ker pa Cinkarna žal ni imela dovolj lastnih sredstev, da bi zgradila tako tovarno se je povezala z vzhodnonemško tvrdko VVB Lacke und Farben, Berlin, in z njo dne 20. aprila 1968 sklenila pogodbo o skupni investiciji, pri kateri je Cinkarna udeležena z 51% in VVB Lacke und Farben z 49%. Izgradnja tovarne je bila te dni končana in gre ravnó ob 100-letnem obstoju Cinkarne v obrat. Tovarna je zgrajena po licenci FPC Ohan et Mulhouse in ima letno kapaciteto 25.000 t titanovega dioksida.

V bivši »Tovarni organskih barvil«, ki je bila ustanovljena leta 1949 in se je nato leta 1961 združila s Cinkarno, se je razvila proizvodnja organskih barvil. Ta mlada industrija se je začela razvijati v Jugoslaviji šele po drugi svetovni vojni.

večji ali manjši stagnaciji proizvodnje v prvih letih razvoja je bil predvsem v tem, da je bila industrija organskih barvil v nezavidljivem položaju, bila je podvržena vsem družbenim obveznostim kot druge, daleč bolj

razvite industrijske panoge. Nanjo se je gledalo z vidika že močno razvite in tradicij bogate tekstilne in usnjarske industrije, razen tega pa so ji močno konkurirali renomirani tuji proizvajalci. Šele v letu 1962 so uvedli nekatere omejitve uvoza barvil, ki so bila tudi v asortimentu domačih proizvajalcev, kar je dalo proizvodnji izreden polet in tako zasledimo v naslednjih letih velike skoke v proizvodnji. Z gospodarsko reformo, spremembo tečaja dolarja ter spremembo uvoznih režimov, se je ravnotežje ponovno porušilo; z uvozom velikih količin barvil iz palete jugoslovanskih proizvajalcev, ki jih prodajajo po izrazito dumpinskih cenah, je udeležba in proizvodnja barvil v Cinkarni v obdobju 1966 — 1968 močno padla. Padeč ni prizadel toliko ali skoraj nič pisanih nians, temveč predvsem črne. Žal so bile nianse v letu 1965 v celotni prodaji udeležene s 56%, v naslednjih letih pa: 1966 49%, 1967 41%, 1968 28%.

Jasno je, da ni mogoče konkurirati z vzhodnimi proizvajalci, katerih cene teh barvil so tako nizke, da ne pokrivajo niti cene surovin, potrebnih za proizvodnjo. Naše prodajne cene so približno enake cenam barvil na notranjih tržiščih zahodnih držav, cene barvil vzhodnih proizvajalcev pa se formirajo centralno plansko in se ekonomika proizvodnje ne upošteva. Vprašanje je, ali se izplača izkoristiti ta dumping in s tem ogroziti domačo proizvodnjo, kajti težko je dati odgovoro kaj pa potem, če domače proizvodnje ne bi bilo več in se cene zvišajo?

V letih 1966 — 1969 je Cinkarna še naprej razvijala paleta svojih barvil in je začela s proizvodnjo ododatne skupine barvil in to v letu 1966: metalkompleksna barvila 1:2-celani, v letu 1968: barvila za poliamidne materiale — celanili, v letu 1969: vodotopna žveplena barvila — hidrotoni.

Investicije v jugoslovansko industrijo organskih barvil so bile do sedaj razmeroma nizke, skupaj z raziskovalnimi stroški in izobrazbo kadrov so znašale le nekaj nad 4 milijarde starih dinarjev, pri čemer je upoštevan tudi drugi proizvajalec.

(Nadaljevanje prihodnjic)